

מבשר טוב

ל"ג בעומר

תשס"ו לפ"ק

לוגאנו

מאמר גדולים צדיקים במיתתן

א

התמיהות בעניני הילולא דרשב"י

לבאר ענין הילולא דרשב"י זי"ע בהאי יומא. נראה על פי מ"ש בגמרא (יבמות דף סב ע"ב); "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת".

וכתב הבית יוסף (או"ח סימן תצג) בשם המדרש, שביום ל"ג בעומר פסקו למות עי"ש. ובפרי עץ חיים (שער ספירת העומר פרק ז) כתב; "הטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא הנ"ל, שמתו בספירת העומר עכ"ל.

והפוסקים האריכו בטעם מנהג השמחה שבהאי יומא, וכנראה מדבריהם שהשמחה באה גם על מה שפסקו למות בהאי יומא, וגם מחמת הילולא דרשב"י, וכמבואר בברכי יוסף שם (סימן תצג ס"ק ד) ועי' בנו"כ שם שהאריכו.

ונראים הדברים כרוכים בהדדי, שבהשפעת פטירתו של רשב"י בהאי יומא נעשה יום שמחה והילולא, שבמיתתו נעצרה המגפה לגמרי ופסקו תלמידי רבי עקיבא למות באותו יום ודו"ק.

ויש להתבונן בדבר, שנראה מקביעות הילולא ביום זה של פטירתו דווקא, שבמיתתו נגרמה כל זו ההשפעה והפסקת גזירת המגיפה לגמרי, ועד שלא מת רבי שמעון לא בטלה הגזירה משלם. ומן התימה שלא היה יכול רבי שמעון בחיים חיותו לבטל הגזירה, כאשר ביטל כמה גזירות מישאל. ורק עם פטירתו מן העולם בטלו הגזירות ונעשה שמחה לישראל והוא דבר הצ"ב.

ובענין עצם הילולא שנהגו ישראל לעשות יו"ט ביום זה, כבר נדברו האחרונים הרבה בזה, וידועה דעת מרן החת"ם סופר זצלה"ה שיצא חוצץ כנגד האי יו"ט. וז"ל בתשובתו הרמה ששלח לא"י (יו"ד סימן רל"ג); "אמנם ידעתי שעכשיו אכשור דרי וממרחק יבוא ידרשו את ה' בעיה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהילולת רשב"י ז"ל. ואם כי כוונתם לשם שמים ושכרם רב בלי ספק, ע"ד ודילוג"ו ודליק"ו נרות עלי אהבה, כמ"ש תוס' ר"פ אין מעמידין (ע"ז דף כב ע"ב). אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים כבן דרוסאי, שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם. ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה, כי כבר כמה כרוכים כרכר בפר"ח (או"ח סימן תצ"ו קונט' מנהגי איסור אות יד) על המקומות שעושים יו"ט ביום שנעשה להם נס, מהא דאמרינן בפ"ק דר"ה קמייטא בטיל אחרנייתא מוספינן בתמיה וכו'. מ"מ לעשותו יום שמחה והדלקה ובמקום ידוע דוקא שיהיה תל תלפיות שהכל

פונים לשם לא ידעתי אם רשאים לעשות כן" עכ"ל עיי"ש שהאריך. והאחרונים האריכו הרבה בזה, עיי" בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה ה' סימן לט), ובשו"ת שם אריה (חלק או"ח סימן יד), ובספר הלולא דרשב"י שהאריך ליישב מנהגם של ישראל בזה, וסידרם יפה בטעמי המנהגים (עניני הלולא דרשב"י) יעו"ש.

אלא שאף לאחר דבריהם שיישבו קושיות החתם סופר הנ"ל, עדיין נשארה תמיהה אחת במנהגם של ישראל שיש להתעכב ליישבה. דהנה ביום ז' אדר יום פטירת משה רבינו ע"ה נוהגים בו יום תענית, כמו שנפסק בשו"ע (או"ח סימן תקפ ס"ב). ובזה שומה עלינו לבאר מ"ש הלולא דז' אדר מהלולא דל"ג בעומר, ומ"ט נוהגים בזה בתענית ובזה בשמחה. ובודאי ממקור קדוש יהלכו ישראל, ויש סיבה נכונה לשמוח דוקא ביום פטירתו של רשב"י, ואילו בפטירתו של משה להתענות וצ"ע.

ב

שיא מעלת הצדיקים היא בעת פטירתם, ולכן גדולה השפעת מיתתם ככפרת יוהכ"פ

ואשר נראה בזה בעזרהי"ת, הנה מה שנתבאר שהיה בכוחו של רשב"י לבטל הגזירות, שבפטירתו נפסקה המגיפה לגמרי. הוא מבואר על פי דבריהם ז"ל במסכת סוכה (דף מה ע"ב); "אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה. ואילמלי אלעזר בני עמי, מיום שנברא העולם ועד עכשיו. ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו". ומוכח שיש בכוחו של רשב"י לפטור מן הדין ולבטל הגזירות מישראל.

ומקופיא היה נראה לכאורה בלשון הגמרא, שלמעשה לא פטר את העולם כולו מן הדין, ורק בא לומר את אשר ביכלתו. וכן מוכח בהמשך הלשון "אלמלי" אלעזר בני עמי וכו' ו"אלמלי" יותם בןעוזיהו עמנו כו'. דמשמע שלמעשה לא פטרו העולם מן הדין, שבאמת לא היו עמו. שהרי יותם בודאי לא היה עמו בזה, שהוא היה ממלכי ישראל כמבואר ברש"י שם, והי' כמה דורות לפני רשב"י.

ואם כן יש להבין מאי קא משמע לן במימרא זו, ומה יש לנו ממה ש"יכול" לפטור את העולם מן הדין. וע"כ נרמז בזה שעדיין כוחו קיים, ועשה מה שבכוחו בזה, אף אם לא היו אלו עמו לפטור העולם לגמרי מן הדין מיום שנברא ועד סופו. וצ"ב בזה כיצד ובמה פטרו לעולם מן הדין.

ויתבאר בהקדם מאמרם ז"ל (חולין דף ז ע"ב); "אמר ר' חמא בר חנינא, גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן". ויש לדקדק בלשון "במיתתן", היל"ל גדולים צדיקים אחר מיתתם, ומלשון "במיתתם" נראה דאיירי משעת המיתה עצמה.

ברם נראה שהמכוון הוא על עת מיתתם בהסתלקותם מן העולם, ולא אחר פטירתם. כי בעצם מיתתם ומסירת נפשם לאלקים בפועל ממש, גדולה מעלתם אז מכל עבודתם שפעלו ועשו בכל ימי חייהם. ועל שעת המיתה אמרו שהיא גדולה יותר מכל ימי חייהם. וכמו שהעיד רבי עקיבא בעת שיצא להריגה (ברכות דף סא ע"ב); "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה (דברים ו) בכל נפשך, אפילו נוטל את נשמתך. אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו". והיינו שכל עבודתו שהצטער כל ימי חייו בהתעלותו מדרגה אחר מדרגה, היה לבו משתוקק תמיד לרגע זה שיקיים בו בכל נפשך בנטילת הנשמה בפועל ממש. ומבואר שזמן הלזה הוא שיא מדרגת הצדיקים מכל מה שזכו ופעלו ועשו במשך כל ימי חייהם.

ובזה מבואר הכפרה הגדולה שנעשית בישראל בעת סילוקם של צדיקים (כדאיתא במו"ק דף כח ע"א), בהיותם בזו הרגע במעלתם הגדולה ביותר, ופועלים הכפרה הגדולה לישראל, מה שלא יכלו לפעול כל ימי חייהם.

וכענין שמצינו שביום שמת אברהם מת נמרוד, שהוא היה "כנגדו" בטומאה, שאברהם ראש למאמינים והפיץ האמונה בעולם, ונמרוד בהיפך למרוד ולהרבות כפירה בעולם, ורק בשעת מיתתו הפילו והכניע קליפתו לגמרי

• עתה מצאתי ב"ה שנעמדו בתמיהה זו בשו"ת מים חיים (סוף חלק או"ח), ובספר הלולא רבא (דף כב), ובספר שער יששכר להגה"ק ממנוקאטש זצללה"ה (מאמרי חודש אייר מאמר ג"ל עיני אות כג) יעו"ש, והביא דבריהם בטעמי המנהגים שם.

מן העולם. וכן ביום שמת יעקב מת עשיו הרשע, שהוא "כנגדו" בטומאה כידוע. וכן הוא מפורש בכתוב בשעת מיתת שמשון הגיבור (שופטים טז, ל); "וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים, וַיֵּט בְּכַח וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסַּרְנִים וְעַל כָּל הָעָם אֲשֶׁר בּוֹ, וַיְהִיו הַמַּיתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּו". והיינו שברגע זה של המיתה הצליח להכניע הטומאה כל כך, שהמית באותה עת מסרני פלשתים יותר ממה שהמית בהם כל ימי חייו.

והיינו מטעם המבואר שבשעה זו מגיעים הצדיקים למדרגה הגבוהה ביותר, ויכולים לפעול ולהשפיע במידה גדולה מאוד לאין ערוך למה שהשפיעו בכל ימי חייהם. [וכן כתבו בסה"ק דברי בינה וארון עדות (ר"פ וילך) שביום פטירתם מגיעים הצדיקים למדרגה הנעלה ביותר מכל ימי חייהם ע"ש].

ולפיכך מבואר במדרש שבשעת מיתה יכול הצדיק לראות אלקים, אף שבחיים חיותו נאמר (שמות לג) "כי לא יראני האדם וחי", אבל בשעת הפטירה יכול הצדיק לזכות לזה. וז"ל המדרש (במדבר רבה פרשה יד פסקה כא); "רבי דוסא אומר הרי הוא אומר (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל רואים הם בשעת מיתתו. וכה"א (תהלים כב) לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה" עכ"ל.

וזה לעומת זה עשה אלקים, כשם שידוע שבעת הפטירה הוא הנסיון הגדול ביותר שיש לאדם, שכתבו בספה"ק שמגיע אליו הבעל דבר ומסיתו לכפור באלקים חיים רח"ל. – כן הוא בהיפך בקדושה הוא העת הנעלה והמדרגה הגבוהה ביותר שמגיע הצדיק אליה, בעומדו בנסיון, ומוסר נפשו בקדו"ט לאלקיו.

ועד כדי כך גדולה הכפרה בעת פטירתם שאמרו במדרש שיש בה בחינת יום הכיפורים, וזה"ל (ויקרא רבה פרשה כ פסקה יב); "א"ר חייא בר אבא, בא' בניסן מתו בניו של אהרן, ולמה מזכיר מיתתן ביום הכפורים. אלא מלמד שכשם שיום הכפורים מכפר כך מיתתן של צדיקים מכפרת. ומנין שיום הכפורים מכפר, שנאמר (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. ומנין שמיתתן של צדיקים מכפרת, דכתיב (שמואל ב כא) ויקברו את עצמות שאול, וכתוב ויעתר אלהים לארץ אחרי כן" ע"כ.

והנה ביום הכיפורים כח הכפרה גדולה כל כך עד שעיצומו של יום מכפר, ולרבי הוא מכפר אף לשאינם שבים. ומהשוואת המדרש את יום המיתה ליום הכיפורים, נראה שאף ביום פטירתם גדולה הכפרה כל כך עד שעיצומו של יום מכפר.

ולפי"ז יש לבאר באשר מצינו בש"ס כתובות (דף קג ע"ב); "ההוא יומא דאשכבתיה דרבי, נפקא בת קלא ואמרה, כל דהוה באשכבתיה דרבי מזומן הוא לחיי העוה"ב". ומשמע שבעצם הדבר שהיה באשכבתיה דרבי כבר מזומן הוא לחיי עוה"ב, ולא התנו הדבר בתשובה. וכההוא כובס דשמע הכי וסליק לאיגרא ומית, שאף בו יצאה הב"ק שמזומן הוא לחיי עוה"ב. – והיינו משום שעיצומו של יום היה בו כח כפרה, והרי הוא כיום הכיפורים לישראל קדושים. ולרבי לשיטתו שעיצומו של יום מכפר אף לשאינם שבים, נרא' דבאשכבתיה דידיה בודאי הלכה כמותו ופעל לפום שיטתיה כפרה גדולה משלם אף לשאינם שבים".

ג

ישוב הקושיות בענין הילולא דרשב"י

והשתא דאתינן להכי נבוא אל היישוב בענין הילולא דרשב"י, שנראה עיקר השמחה בביטול הגזירה והמגיפה משלם, לא נפעלה אלא בעת פטירתו של רשב"י. שמגודל מעלתו והשגתו הגדולה והנוראה בזה היום כמבואר בסדר האידרא, היה יכול לפעול בזה היום חיים וחסד לישראל במידה גדולה כל כך יותר ממה שפעל כל ימי חייו בביטול הגזירות מישראל.

ובזה היום דוקא הולכת השפעתו לכל ישראל כולם, כמ"ש בסה"ק בית אהרן ל"ג בעומר: "כמו הקב"ה לכל, כך רשב"י לכל" עכ"ל. והיינו, שיש לו לרשב"י שייכות והתקשרות עם כל נפש ונפש מישראל. וטעמא דמילתא

• ויעויין בשל"ה הקדוש מסכת תענית דרוש להספד מיתת הצדיקים ולחורבן בית המקדש, שדן בניד"ד אם מכפרת מיתת הצדיקים אף לשאינם שבים.

משום שהלכה השפעתו בזה היום והגיעה לכל ישראל כולם, ונקשרה השפעת אור נשמתו הגדולה להזריח אורה בכל נשמה מישראל.

וכענין שמצינו במרע"ה (תיקו"ז דף קיד ע"א) דאתפשטותיה דמשה בכל דרא. ואף שרש"י (שבת דף קא ע"ב וסוכה דף לט ע"א) פירש שהכוונה להצדיק וגדול הדור, וכן היא משמעות לשון התקו"ז שם שהוא "בכל צדיק וצדיק". - כבר כתב בספר התניא שהוא אף בכל אחד מישראל ממש וז"ל

והיינו שהשפעתו של משה מגעת לכל איש מישראל, כאשר הוא המוציאם ממצרים ונותן התורה מחי החיים ב"ה לכא"א מישראל, ומסייעו להתקרב לתורה ולקדושה*. וכמו כן ממש בעת פטירתו של רשב"י, היתה השפעתו הולכת מסוף העולם ועד סופו, ונכנס בכל אחד ואחד מישראל, והדליק הניצוץ שבנשמת כל איש מישראל. ובאותה עת שהגיע למדרגה הגדולה ביותר ולשיא יכולת השפעתו, בודאי קיים ומיצה את כוחו, במה שיכול לפטור את העולם מן הדין, שביטל הרבה דינים וגזירות מישראל. והיינו דאשמועינן בגמרא עוצם כוחו של רשב"י בביטול הדינים והמתקתם מישראל, ואף אם לא הי' יותם עמו לבטלם לגמרי מתחילת הבריאה ועד סוף העולם. מכל מקום בודאי המתיק הרבה מאוד מהדינים בעולם, וכל קיומו של עולם כמו שהוא הי' בזכות צדיק יסוד עולם.

וכענין שמצינו בילקוט (שיר השירים ו רמז תתקצב); "כל הפירות כשהם נופלות לארץ אין להם קול, והאגוז כשהוא נופל לארץ קולו נשמע. כך כשהצדיקים מתים הקול הולך בכל העולם" עכ"ל. והיינו, שההשפעה הגדולה שמשפיע בעת פטירתו היא הולכת בכל העולם, שהרי הקול הפשוט אינו הולך בכל העולם, אלא הכוונה להתעוררות הנשמעת בלב כל ישראל, מכח השפעת פטירת הצדיק.

ובנתיב דרכנו יתבאר ענין יומא דהלולא בעת פטירתו של רשב"י, שהוא מחמת התעלותו הגדולה מאוד והשפעתו הנשגבה ביום זה. כי כשם שנוהגים ביום היא"צ של הצדיק שעושים יומא דהלולא, וכבר נתבאר בדברינו במקו"א (ראה דרשות יומא דהלולא) שבעת שהצדיק מתעלה ביומא דהלולא עילוי אחר עילוי, הוא משפיע ההשפעה למטה ביום זה. ולכן נהגו ישראל ביום ל"ג בעומר ביומא דהלולא רבא, שכן ביום זה מרגישים בנפשותם עוצם ההשפעה הגדולה הנשפעת מכח הצדיק יותר ממה שהשפיע בכל ימי חייו כמבואר.

איברא בזה שאני משה רבינו ע"ה, שכבר התעלה בחיי חיותו בדרגה הגבוהה ביותר, ולא היה שייך בו יותר התעלות כלפי ההשפעה לעוה"ז בעת פטירתו, ממה שהשפיע בחייו. כאשר מבואר בדברי בינה באשר אמרו עליו במדרש (דברים רבה פרשה יא פסקה ד); "ד"א מהו 'איש האלהים', א"ר אבין מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים". דהיינו שהיה אצלו העוה"ז הגשמי והעולם העליון הרוחני בשווה ממש, ומהלך מהכא להתם ומהתם להכא ללא שום הבדל, וכשם שמחציו ולמעלה אלקים כן מחציו ולמטה איש.

וכאשר רגיל אני ליישב בזה דברי האבן עזרא (שמות כד, יח) בפסוק; "ויהי משה בהר - שלא ירד. וכתוב על אלה הארבעים יום (דברים ט, ט), 'לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי'. וזה פלא גדול לא נהיה כמוהו לפניו" עכ"ל. שהמפרשים נתחבטו בזה, מה הפלא הגדול שהאבן עזרא מפליא כל כך במרע"ה, באשר עלה בגופו השמימה לחם לא אכל ומים לא שתה, והרי מצינו הרבה כן באליהו הנביא ע"ה שעלה בסערה השמימה עם גופו (מלכים ב ב), וכן ברבי יהושע בן לוי ועוד כידוע. ומהו החידוש המיוחד שהיה במשה בזה.

אך בהאמור הוא מבואר שחילוק גדול הוא ביניהם, שאלו הצדיקים שבפטירתם מעוה"ז עלו בגופם השמימה, הי' בבחינת פטירה ופירוד מן העוה"ז הגשמי, אלא שנזדכך גופם כ"כ עד שנעשה עצם גופם כבחינת המלאכים, ונתהפך הגוף כנשמה. אבל זה היה בכוחם לעשות רק על ידי פירוד מעביות עוה"ז. משא"כ משה רבינו היה בחיים חיותו עלי אדמות עולה לשמים ויורד לארץ וחוזר חלילה, והכל שווה אצלו ממש, וזה הזיכוך פלא גדול הוא, שזיכך גופו כל כך עד שהנשמה והגוף היו שוים אצלו.

· עי' ליל שבת קודש פרשת וילך דהאי שתא, שנתבאר באורך שהיה משה הולך לפני פטירתו וסותם השפעת מעיינות החכמה בלב כל איש מישראל, ומחדיר הניצוץ קודש בפנימיות לבו שיוכל תמיד להתעורר ולשוב בכל עת ומצב עיש"ה.

וכמבואר ברמב"ם שהיה מוכן ומזומן בכל עת ורגע לדבר ה' אליו, וזה"ל (פ"ז מהלכות יסודי התורה הלכה ו); "משה רבינו אינו כן, אלא כל זמן שיחפוץ רוח הקודש לובשתו ונבואה שורה עליו. ואינו צריך לכין דעתו ולהזדמן לה, שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת. לפיכך מתנבא בכל עת שנאמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם. ובזה הבטיחו האל וכו'. ונקשרה דעתו לצור העולמים ולא נסתלק מעליו ההוד לעולם, וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים" עכ"ל.

והנה כל זאת נתקיים בו בחייו עלי אדמות. ודעתי נוטה שמרע"ה הגיע למדגה הגדולה ביותר שיכול בן תמותה לבוא עלי אדמות, ומבואר בחז"ל שהי' יותר גדול מן האבות, אלא שכבר נקבעו הם לאבות, אבל אין זה מחמת פחיתות מעלתו.

והראיה החזקה בדבר היא מלשון הרמב"ם בפרק ה מהלכות תשובה (הלכה ב); "אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומה"ע, ורוב גולמי בני ישראל, שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע. אין הדבר כן אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו" עכ"ל.

חזינן שנוקט הרמב"ם ז"ל בבואו לבאר שיא המדרגה שיכול האדם להגיע בימי חייו "כמשה רבינו", לא הזכיר כאברהם או כיצחק ויעקב, אלא כמשה. ומוכח שהוא היה שיא המדרגה שבאפשרות בן אנוש להגיע בעולם.

ואשר לפי זה עולה דשאני משה שכבר מיצה המקסימום האפשרי עוד בחיים חיותו, והגיע לשיא הדרגה שיכול להשפיע בעולם בלא פטירתו. ולכן הפיל תחנוניו כל כך שלא יסתלק מן העולם, כי בפטירתו לא יהיה אצלו עילוי כלפי ההשפעה לעולם. וכן לא נודע מקום פטירתו כי לא היה בזה השפעה לעולם. – ולפיכך שפיר נשתנה הדין בפטירתו של משה, שאין עושין בו הלולא, רק תענית על סילוקו. כי לא היתה בעצם פטירתו השפעה כל כך יותר ממה שהשפיע באותו יום בחייו תורה וקדושה בלב כל ישראל.

ואל תשיבני מאשר שמעתי בשם כ"ק אדמו"ר הקדוש מבעלז זצוקללה"ה שהיה נותן תיקון ומדליק נר בז' אדר לעילוי נשמת משה בן עמרם, וכששאלוהו וכי מרע"ה צריך לעילוי, ענה להם שאין סוף לעילוי הנשמה בעליונים. – ונראה דהיינו דוקא בעליונים בשמים, שת"ח אין להם שם מנוחה ועולים ממעלה למעלה תמיד. אבל כלפי ההשפעה לזה העולם, שאמר לו די, ונברא מכח הצמצום, יש גבול להשפעה בו. ומרע"ה בחיי חיותו השפיע במידה הגדולה ביותר האפשרית כמבואר.

אמנם בפטירתו של רשב"י שהיתה שמחה גדולה והשפעה בעולם לאין ערוך ושיעור לכאו"א ממש, שפיר יפה מנהגם של ישראל בעשיית ההילולא לכבודו, ולהתדבק בהשפעתו הקדושה והטהורה עלינו, להחיש מהרה גאולתנו ופדות נפשנו בביאת משיח צדקנו בב"א.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com

· (נאמר אחר מיטתם של ארבעה מגדולי ישראל שהלכו לעולמם בחודש האחרון. ה"ה כ"ק אדמו"ר מסטמאר זצ"ל. הגאון ר' משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב. הגאון ר' משה הלברשטם זצ"ל. וכ"ק אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט זצ"ל).